Lieksan kaupunkiympäristölautakunnan lupajaoston lausunto Lieksanjoen Lieksankosken ja Pankakosken voimalaitosten kalataloudellisten velvoitteiden muuttamisesta / LVV-U/113049/2026

Kaupunkiympäristölautakunnan lupajaosto 05.11.2026 § 50
649/11.01.04/2026

Valmistelija Ympäristönsuojelusihteeri

Itä-Suomen elinvoimakeskuksen kalatalousyksikkö on pyytänyt Lupa- ja valvontavirastoa muuttamaan Lieksanjoen voimalaitosten kalataloudellisia velvoitteita. Keskeisinä uusina velvoitteina voimalaitosten on toteutettava kaloille vaellusväylä sekä ylä- että alavirran suuntaan. Lisäksi Lieksanjoen alaosalla eli nykyiselle ohijuoksutusuomalle on johdettava jatkuva ympäristövirtaama.

Voimalaitoksille on niiden rakentamisluvissa määrätty velvoitteet kalataloudelle aiheutuvien vahinkojen kompensoimiseksi. Velvoitteet perustuvat 1960- ja 70-luvuilla vallinneeseen käsitykseen, jonka mukaan kalakannat oli mahdollista säilyttää elinvoimaisina yksinomaan kalanviljelyn keinoin.

Nykytiedon mukaan vaelluskalakantojen säilyttämisessä geneettisen monimuotoisuuden turvaaminen on kuitenkin keskeinen edellytys kannan elinvoimaisuudelle ja sopeutumiskyvylle, ja luontainen lisääntyminen ylläpitää kannan geneettistä rakennetta paremmin kuin viljelyyn perustuva säilyttäminen. Istutettujen kalojen selviäminen luonnossa on heikentynyt, ja lisäksi vesihometaudin lisääntyminen viljelylaitoksilla on vaikeuttanut poikastuotantoa.

Vaelluskalojen poikastuotantoedellytykset Lieksanjoella ovat parantuneet nykyisten velvoitteiden määräämisen jälkeen. Puutavaran uitto vesistössä on päättynyt, ja koskialueita sekä pääuomassa että sivujoissa on kunnostettu virtakutuisten kalojen poikastuotantoon soveltuviksi. Uusia kunnostushankkeita on vireillä. Pankajärven yläpuolinen alue on suojattu uudelta voimalaitosrakentamiselta koskiensuojelulailla.

Euroopan unionin biodiversiteettistrategia ja ennallistamisasetus velvoittavat parantamaan vesiluonnon tilaa. Virtavesissä asetuksen toimeenpanoa voi olla esimerkiksi ekologisen kytkeytyneisyyden ja jokijatkumon parantaminen luonnonmukaisilla ohitus- ja lisääntymisuomilla sekä rakentamalla kalateitä ja toteuttamalla alasvaellusratkaisuja.

Voimalaitosten kalataloudelliset velvoitteet on tarkoitus ajantasaistaa kaksivaiheisesti. Nyt käsittelyssä olevan Itä-Suomen elinvoimakeskuksen kalatalousyksikön pyynnön perusteella Lupa- ja valvontavirasto (LVV) määrää uudet velvoitteet ja antaa luvanhaltijalle asiaan liittyvät suunnittelutehtävät ja -toimenpiteet. Toisessa vaiheessa luvanhaltija hakee tarvittavat vesiluvat velvoitteiden toimeenpanemiseksi.

Lieksan kaupunkiympäristölautakunnan lupajaosto suhtautuu myönteisesti Lieksanjoessa sijaitsevien Lieksankosken ja Pankakosken voimalaitosten kalataloudellisten velvoitteiden muuttamiseen. Muutettujen velvoitteiden avulla, ja siten vesiluonnon tilaa parantamalla, voidaan kalakannan kasvun ja erityisesti kalanpoikastuotannon edellytyksiä vahvistaa.

Esittelijä Ympäristönsuojelusihteeri

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunnan lupajaosto päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon Lieksanjoessa sijaitsevien Lieksankosken sekä Pankakosken voimalaitosten kalataloudellisten velvoitteiden muuttamiseksi.

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan lupajaosto päätti antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon Lieksanjoessa sijaitsevien Lieksankosken sekä Pankakosken voimalaitosten kalataloudellisten velvoitteiden muuttamiseksi.

Lisätietoja

Ympäristönsuojelusihteeri Ritva Majoinen, p. 040 1044 795, sähköposti ritva.majoinen(at)lieksa.fi

Jakelu

Lupa- ja valvontavirasto